

« zurück blättern vor »

SZUFLA subst. f. (m.), ab 1564; auch *szufel*. **1)** ‘nach innen gewölbter Spaten’ – ‘wkleśła lopata’: 1564 Mącz 361, SPXVI *Rutrum [...] Szufłá / kiellá*. o (1573–1575) 1584 W.Post.W. 30, L *Ma on w ręce szufłę albo łopatę i wywieie boiřko*. o 1583 CzechEp 235, SPXVI *Czym [...] tá mieřzániná gliniánego fundámentu ma byé wyřzflowána y precz z fundámentu [...] prawdziwego wyrzycona. Ia do tego dwie tylko szufli naydwię*. o (†1696) 1728 Pot.Arg. 607, L *Ci dziurę okrętu łataiá, tamci do szufli, do łopat, do konewek się rzuciá*. o 1777–1779 Kluk Rośl. 2 165, L *Szufla do przerzucania zboża*. o vor 1812 Mag.Mskr., L *Szufle służą do ryzowania zboża, i wody z zyyz wylewania*. o †1910 Orzesz., Sw *Sarknęła, siedząc na ziemi i śmiecie na blaszaną szufłę skrzydłem zmiatając*. o 1952 Płomyk 47–48, DOR *Szeroką szufłą nagarniał węgiel i wrzucał go do paleniska*. – SPXVI, MĄCZ, CN, TR, L, SWIL, SW, DOR. **2)** ‘wahrscheinlich ein Hirtenstab’ – ‘prawdop. kij pasterski’: [hapax] 1588 Calep 768b, SPXVI *Pedum – szufla pasterską*. – SPXVI, Sw (gw.). **3)** ‘Kupferlöffel mit langem Griff, um das Pulver in die Kanone zu schütten’ – ‘miedziana łyżka z długą rękojeścią, służąca do wspywywania prochu do armaty’: 1643 Arch. 3 9, L *Szufla którą proch wspyuią do armaty*. o [LBel.] 1781–1783 Jak.Art. 3 319, L – L, SWIL (art.), Sw (woj.). **4)** ‘eine von drei Seiten durch einen Rahmen eingefakte Metallplatte, auf der der Setzer die zusammengesetzte Zeile auflegt’ – ‘metalowa płyta zamknięta z trzech stron ramką, na którą zecer wyklada złożone wiersze’: vor 1812 Mag.Mskr., L *Szufla w drukarni, na którą zecer z winkielaku wyklada pismo, dwoiaka, zycerfka i presserfka*. o vor 1915 Sw *Szufla in octavo, in quarto, in folio i większa*. o 1948 Sosn. Propag. 45, DOR *Po wypelnieniu tekstem wierszownika skladacz wyjmuje tekst ten i umieszcza go na szufli*. – L, SWIL (druk.), Sw (druk.), DOR (poligr.). **5)** pl. ‘Geweih eines Elchs oder Damhirsches’ – ‘rogi łosia lub daniela; łopaty’: †1872 Pol, Sw *Pewniejszy tu strzał, ale w oko trafić trzeba, bo oprócz szufli i głowy nic nie widać z wody*. o vor 1915 Sw *Minęły mi dwie ogromne szufle z wieloma końcami*. o [LBel.] vor 1915 Sw *We wrześniu ma daniel na nowo odrośnięte i wyczyszczone szufle*. – Sw (myśl.), DOR (łow.). **6)** ‘Ausruf, der zu einem Handschlag zur Begrüßung auffordert’ – ‘wykrzyknik zachęcający do podania ręki na powitanie: szufla!’: [hapax] 1961 Exp. 161, DOR *No to szufla, panie Królik*. – *Szufla, panie Orpizewski*. – *I dwaj warszawiacy kordialnym, serdecznym, posuwistym ruchem wyciągnęli do siebie prawice*. – nur DOR (wiech.). o **Var:** *szufel* subst. m. – Sw (gw.); *szufla* subst. f., 1564 Mącz 361, SPXVI – MĄCZ, CN, TR, L, SWIL, SW, DOR. o **Etym:** mhd. *schuf(f)el* subst. f., ‘Gerät zum Fort- und Weiterschieben, Auf- und Abladen’, GRI, nur für Inh. 1, 5, 6. o **Der:**

szufelka subst. f., ‘Hinterbein einer Biene’, 1564 MAÇZ 361d, zuerst geb. MAÇZ, nur für Inh. 1; *szuflować* v. imp., ‘etw. mit einer Schaufel bewegen’, 1564 MAÇZ 305b, zuerst geb. MAÇZ, nur für Inh. 1; *szuflak* subst. m., ‘Elch oder Damhirsch’, 1869–1870 Pol Obrazy I 132, DOR, zuerst geb. Sw, nur für Inh. 5; *szuflisko* subst. n., ‘augmentativ: große Schaufel’, (†1902) 1950–1953 Dygas.Publ. 260, DOR, zuerst geb. DOR, nur für Inh. 1.

« zurück blättern vor »